

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1951

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

HELSINGFORS 1952

RIKSDAGENS BANKFULLMÄKTIGES

BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1951

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

HELSINGFORS 1952

INNEHÅLL:

	Sid.		Sid.
<i>Det ekonomiska livet i Finland år 1951</i>	3	<i>Av Bankfullmäktige handlagda ärenden</i>	20
Krigsskadeståndet	3	Inlösen av sedlar	20
Industrin	3	Revisionen	20
Lantbruket och skogsskötseln	4	Granskningen av lånerörelsen och valutahan-	20
Arbetsmarknaden	5	deln	20
Utrikeshandeln	5	Inventeringen samt inspektionen av avdel-	20
Inrikeshandeln	6	ningskontoren och agenturerna	20
Samfärdseln	6	Fonder underställda bankfullmäktiges över-	20
Penning- och kapitalmarknaden	7	vakning	20
Räntenivån	8	Direktionen	20
Betalningsbalansen och kapitalrörelsen	8	Sänkning av Finlands Banks räntesatser ..	21
Prisnivån	9	Ny korrespondentbank	21
<i>Finlands Banks verksamhet</i>	11	Aktieköp	21
Penningens värde och bankens förhållande	11	Planer på en ny sedeltryckeribyggnad och	22
till utlandet	11	igångsättandet av byggnadsarbetet	22
Utlåningen	12	Förslag till ändring av § 17 i Finlands Banks	22
Räntesatserna	13	reglemente	22
Sedelstocken	14	Höjning av löner och pensioner, dyrorts-	23
Sedelutgivningsrätten och dess användning ..	14	tilläggen samt den extra personalens av-	23
Bankens förhållande till staten	15	löning	24
Utländska clearingräkningar	15	Befattningshavarnas årsledigheter	24
Remburserna	16	Pensioner och understöd	24
Bankens bokslut	16	Kontrollanterna vid avdelningskontoren ..	24
		Bankfullmäktige och revisorer	25

Det ekonomiska livet i Finland år 1951.

Det ekonomiska livet i Finland präglades under det gångna året av en högkonjunktur, som utbreddes sig i synnerhet genom förmedling av exporten och exportindustrin. På hösten varnades likväl tecken på att konjunkturtoppen var nådd, delvis till och med redan passerad. Det kraftiga uppsvinget inom näringslivet skapade grunden för den stabiliseringspolitik, som vann insteg under och efter borgfreden och vars slutliga resultat först framtiden kan utvisa.

Lantbruket avkastade på grund av den torra sommaren något mindre än senaste år. Industrins produktionsvolym fick däremot ett större omfång än någonsin förut. Utrikeshandeln blev avsevärt livligare i det att import- och exportvolymen växte och priserna samtidigt stego. Full sysselsättning rådde, sedan den ovanligt lindriga säsongarbetslösheten under årets första månader hade upphört. Betalningsbalansen blev förmånligare än förr. Byggnadsverksamheten var fortfarande livlig. I början av året stego lönerna och priserna i kapp, men sedan borgfred hade slutits, blevo förhållandena lugnare. Under senare hälften av året avstannade prisstegringen och vissa priser begynte falla. Tillflödet av depositioner till kreditinrättningarna var tämligen stort, och penningmarknaden lättade i vissa avseenden, om ock den fortfarande förblev stram.

Krigsskadeståndet.

Avtalsenligt skulle år 1951 krigsskadestånd erläggas till ett värde av 17.95 milj. skadeståndsdollar, men till följd av strejkerna år 1950 kommo härtill försenade leveranser till ett värde av 1.6 milj. dollar. Bördan av skadeståndet var således synnerligen tung, särskilt i jämförelse med föregående år, då leveranserna stego till 14.1 milj. skadeståndsdollar. De fastställda terminerna kunde icke alltid följas, men i stort

sett handhades ifrågavarande leveranser tämligen bra. De slutliga förseningarna kunna förorsaka böter till ett värde av 0.33 milj. dollar, men å andra sidan levererades i förskott varor hörande till det åttonde skadeståndsåret till ett värde av 0.8 milj. dollar. Ännu återstå leveranser för 10.5 milj. skadeståndsdollar. Ungefär två tredjedelar av fjolårets leveranser utgjordes av olika slag av fartyg, en tredjedel av maskiner.

Enligt handelsstatistiken uppgick skadeståndsexporten år 1951 till 12 396 milj. mark, medan motsvarande värde närmast föregående år var 7 846 miljoner.

Industrin.

Industriproduktionen utvecklades synnerligen kraftigt. Enligt Statistiska Centralbyråns preliminära kalkyler var industrins produktionsvolym ungefär 18 % större än år 1950, som dock delvis påverkades av omfattande strejker; motsvarande ökning under de närmast föregående åren var endast 3 och 7 %. Industrins produktionsvolym var ungefär två tredjedelar större än under året närmast före kriget.

Stegringen inom *exportindustrin* var till följd av de förmånliga konjunkturerna något större än den genomsnittliga eller i det närmaste 21 %. Särskilt förtjänar nämnas, att enligt förhandsberäkningar tillverkningsökades med 93 % för trähus, 51 % för faner. Även tillverknigen av sågvaror, cellulosa och slipmassa växte, om ock långsammare. Tidningspapper producerades däremot ungefär lika mycket som föregående år, men andra pappersslag c. 29 % mera än då.

Ökningen av *hemmamarknadsindustrins* produktion beräknas till dryga 16 %. Den största stegringen eller 33 % visade metall-

industrin, som året förut hade lidit svårt av strejkerna. Även beträffande de övriga hemmamarknadsindustrierna kunde en anseelig stegring märkas, men det förefaller som om de föregående årens kraftiga utveckling skulle hålla på att avtaga, vilket närmast beror på att marknaden är mättad.

Byggnadsverksamheten var under redogörelseåret mycket livlig, vilket är naturligt, eftersom behovet av nybyggnader var synnerligen stort, såväl för produktionsändamål och bostäder som för skolor, sjukhus, ämbetsverk och andra offentliga ändamål. Även rädslan för inflation stimulerade byggnadsverksamheten. Byggnadsverksamheten skulle i själva verket ha varit ännu livligare, om icke knappheten på kapital, dels även svårigheten att erhålla tillräckligt med arbetskraft, hade satt en gräns för den. Ehuru det är viktigt, att byggnadsbehovet fylles, måste den överdrivna byggnadsverksamheten i fjol liksom under de närmast föregående åren anses ha varit en inflationsfaktor, ägnad att höja såväl löner som priser.

Enligt en förhandskalkyl var byggnadsverksamheten till volymen ett par procent större än föregående år; den steg till 161 poäng, då 1938 års nivå betecknas med 100. På grund av att alla kostnader hade stigit, beräknar man att byggena drogo 22 % mera kapital än ett år tidigare eller ungefär 130 miljarder mark. I städer och köpingar fullbordades byggnader omfattande c. 4.1 milj. m³, vilket innebär en c. 38 %:s ökning från föregående år. Härav kom på bostadshus ungefär 2.4 milj. m³ eller 32 % mera än året förut.

Byggnadsverksamheten i enlighet med jordanskaffningslagen var fortfarande livlig ehuru något mindre än tidigare. Inalles blevo 12 670 byggnader färdiga mot 14 170 år 1950. Av byggnaderna voro 5 180 boningshus och 3 580 djurstall. Vid årets slut voro c. 17 000 byggnader under arbete. — Även i övrigt var byggnadsverksamheten livlig på landsbygden, till en stor del beroende på att stubbhyrorna inbringade mera än vanligt.

Lantbruket och skogsskötseln.

Väderleksförhållandena voro för lantbruket tämligen ogynnsamma. I början av växtperioden var det i allmänhet kyligt,

och under hela året var torkan till förfång för växtligheten i de viktigaste odlingsområdena, medan däremot landets nordliga delar erhöles rikligt med regn, ställvis till och med för mycket. Av dessa orsaker blev *skörden* av flere odlingsväxter något svagare än föregående år. Enligt förhandsuppgifter erhöles 242 700 ton vete mot 291 400 ton år 1950, 230 200 ton råg mot 233 900 ton och 196 400 ton korn mot 186 600 ton eller sammanlagt 669 300 ton brödsäd mot 711 900 ton föregående år. Vidare var havreskörden 767 600 ton mot 722 300 ton, potatisskörden 1 236 700 ton mot 1 210 100 ton och skörden av odlad hö 3 172 000 ton mot 3 139 400 ton. Hela skörden beräknas ha varit något mindre än föregående år eller 3 438 milj. spannmålsenheter mot 3 574 miljoner.

Inom *boskapsskötseln* voro resultaten ojämnade. Enligt förhandskalkyler steg mjölkproduktionen i förhållande till föregående år med c. 4 % till 2 550 milj. kg och nådde härmed för första gången efter kriget ungefär samma nivå som under de sista fredsåren. Produktionen av mejerismör ökades ansevärt, med c. 20 % till 41.5 milj. kg. Även produktionen av bondsmör och ost växte. Köttproduktionen ökades något och steg till 124.4 milj. kg, men beträffande fläsk kunde en mindre nedgång noteras. Produktionen av ägg intogs en särställning. På grund av det fastställda maximipriset på ägg reducerades hönsstammen radikalt med följd att äggproduktionen sjönk med en fjärdedel till 15.0 milj. kg. — Emedan importen av livsmedel liksom av konsumtionsvaror i allmänhet var stor, var livsmedelssituationen liksom varutillgången över huvud taget bättre än vid någon annan tidpunkt efter kriget.

Skogsarbetena voro under avverkningsperioden 1950/51 av större omfattning än under föregående period, vilket är helt naturligt under en tid av förmånliga exportkonjunkturer. Sammanlagt avverkades ungefär 33.0 milj. m³ löst mått mot 22.5 milj. m³ 1949/50. I januari 1951 befunno sig i skogsarbetena c. 200 000 personer. På våren sjönk arbetarnas antal som vanligt, och var, när det i juli var som lägst, 40 000, medan det föregående sommar hade sjunkit ända till 22 500. I december hade skogsarbetarnas antal åter stigit till 125 000, vilket var 10 000 mera än ett år tidigare.

Man uppskattar, att skogsägarnas inkomster i form av stubbhyror uppgingo till 22.5 miljarder mark eller till 130 % mera än under föregående avverkningsperiod.

Arbetsmarknaden.

Under redogörelseåret präglades arbetsmarknaden av en betydande överfull selsättning. En sedvanlig vinterarbetslöshet förekom visserligen under årets första månader, men den höll sig mycket mindre än under föregående år. I februari var antalet arbetslösa störst, 17 100 personer, medan motsvarande toppsiffra för föregående år var 55 800 personer. På våren upphörde arbetslösheten helt och hållet och på hösten fortsatte detta gynnsamma läge. I december var de arbetslösas antal endast 3 600 mot 11 100 i december 1950 och 58 100 ännu ett år tidigare. Samtidigt förekom på vissa områden, bl. a. i skogsarbetena, brist på arbetskraft. Till detta medverkade på vissa orter den omständigheten, att utvandringen, närmast till Sverige och Kanada, var livligare än på många decennier. Det är karakteristiskt för läget på arbetsmarknaden, att ännu i början av året antalet arbetssökande var större än utbudet på arbete, men att förhållandet ändrades på sommaren och antalet manliga arbetssökande på hösten var endast en tredjedel av arbetstillfällena.

I jämförelse med föregående år var arbetsmarknaden tämligen lugn. Under förra hälften av året förekommo visserligen vissa arbetskonflikter, men de voro ganska obetydliga, med undantag av rörarbetarnas långvariga strejk. Sedan borgfred hade ingåtts i april, fick arbetsfreden vara nästan ostörd.

I början av året beviljades tvenne indexförhöjningar om 5 % av lönerna, varjämte den s. k. A-förhöjningen, som på hösten hade beviljats vida kretsar, utsträcktes till många branscher. Härefter ha inga allmänna löneförhöjningar förekommit. Lönenivån var likväl ansevärt högre än föregående år. Enligt tillgängliga uppgifter voro industriarbetarnas löner under tredje kvartalet 1951 för männens vidkommande 21 % och för kvinnornas 24 % högre än i medeltal under det sista kvartalet 1950.

Utrikeshandeln.

Utrikeshandeln var såväl till sin volym som till sitt värde större än någonsin förr. Efterfrågan på världsmarknaden på våra viktigaste exportartiklar var synnerligen livlig och priserna voro kraftigt stigande. Exportvolymen översteg för första gången förkrignivån och var 22 % större än år 1950. Emedan priserna i genomsnitt voro nästan 87 % högre än år 1950, uppgick totalvärdet av exporten till 186 813 milj. mark mot 81 479 milj. mark föregående år. Ökningen var således 105 334 milj. mark eller 129 %. — Utom denna kommersiella export faller krigsskadeståndet, vars värde var 12 396 milj. mark.

Allt efter som exportsummorna växte, beviljades även importlicenser frikostigare. Importvolymen ökades därför sammanlagt med 29 %. Även importpriserna stego i hög grad, om än i genomsnitt mycket mindre än exportpriserna eller med knappa 39 %. Totalvärdet av importen var 155 512 milj. mark mot 89 148 milj. mark året förut. Ökningen var inalles 66 364 milj. mark eller 74 %.

Emedan exportpriserna stego kraftigare än importpriserna, blev bytesförhållandet för oss sällsynt förmånligt. Det var nämligen 144 mot 107 år 1950 samt 121 och 133 de närmast föregående åren, om 1935 års prisleförhållande betecknas med 100.

Handelsbalansen slutade därför med ett synnerligen stort exportöverskott, som var ägnat att i hög grad stärka landets utländska betalningsförhållande. Exportöverskottet uppgick till 31 307 milj. mark, medan föregående år hade ett importöverskott av 7 669 milj. mark. — Ifall även skadeståndsleveranserna tas med i beräkningen, stiger det verkliga exportöverskottet så högt som till 43 697 milj. mark motsvarande endast 177 milj. mark år 1950.

Till strukturen avvek importen såtillvida från föregående års import, att råvarornas andel var större än förut, delvis beroende på volymens tillväxt, men huvudsakligast på den kännbara prisstegringen. Värdet på råvaruimporten närapå fördubblades och steg till 75 568 milj. mark, vilket motsvarar 48.6 % av hela importvärdet. Importen av maskiner och andra produktionsmedel ökades kvantitativt med ungefär hälften,

men prisstegringen var relativt obetydlig; importvärdet av denna grupp steg till 33 405 milj. mark, vilket är 20.8 % av hela importen och således något mindre än föregående år. Även importen av närings- och njutningsmedel samt „övriga konsumtionsvaror” ökades i viss mån till volymen, och priserna voro högre än föregående år. Likväl var dessa gruppers andel av importens totalvärde något mindre än då, nämligen 15.7 och 14.9 % mot 18.8 och 16.8 %.

I exportens struktur märktes framför allt, att inkomsterna av pappersindustriprodukter växte. De exporterade mängderna av dessa varor ökades över lag, om än relativt anspråkslöst, men desto brantare stego priserna, nämligen ungefär 2 1/2-faldigt. Följden var, att värdet av denna exportgrupp steg till 99 082 milj. mark eller till 53.0 % av exportens totalvärde. På andra plats kom trävaruexporten, vars volym ökades ännu kraftigare; trävarupriserna stego däremot med „endast” c. 50 %. Värdet av denna export var 73 408 milj. mark, vilket motsvarar 39.3 % av hela exportvärdet. Exportens övriga grenar äro av mindre betydelse än de redan nämnda och deras relativa andel reducerades, ehuru även beträffande dem både en volymökning och en stegring av vissa priser kunde noteras. Sålunda representerade „övriga varor” endast 6.6 % och de animaliska livsmedlen endast 1.1 % av exportvärdet. Skogsprodukterna och förädlade alster av dem, vilka alltid ha stått i främsta rummet och år 1950 representerade 86.7 % av exportvärdet, inbringade alltså under redogörelseåret 92.3 % av exportinkomsterna.

Exportvolymen av alla viktiga produkter var större än år 1950. Sålunda utfördes 875 000 standard sågvaror mot 683 000 standard föregående år, 209 700 ton slipmassa mot 177 300 ton, 593 700 ton sulfitecellulosa mot 513 300 ton, 387 800 ton sulfatcellulosa mot 365 400 ton, 382 400 ton tidningspapper mot 378 800 ton, 222 700 ton annat papper mot 127 600 ton, 164 800 ton papp och kartong mot 138 900 ton och 279 000 m³ faner mot 195 000 m³. Särskilt kraftigt ökades exporten av rundvirke nämligen till 5 323 000 m³ mot 3 266 000 m³ år 1950. Även exporten av trähus, som under förra hälften av år 1950 låg nere, visade ett starkt uppsving, från 88 600 ton till 184 200 ton.

Inrikeshandeln.

Inrikeshandeln var över huvud taget livlig, men på sommaren och hösten var allmänheten i förhoppning om att priserna skulle falla i viss mån återhållsam beträffande sina inköp. Partihandelsomsättningen steg till sammanlagt c. 235 miljarder mark från 168 miljarder föregående år. Ökningen, c. 40 %, berodde huvudsakligast på prisstegringen.

Samfärdseln.

Skeppsfarten var till följd av att utrikeshandeln utvidgades synnerligen livlig och överträffade för första gången 1938 års nivå. Enligt förhandsuppgifter var antalet avgångna fartyg 9 063 mot 7 088 föregående år, och deras dräktighet steg från 4 833 000 nettoregisterton till 5 854 000 ton. Ökningen av tonnaget var således 21 %. De finska fartygen ökades något såväl till antal som dräktighet, men blevo likväl efter i förhållande till hela tillväxten. Handelsfartygen transporterade c. 5.5 milj. ton importvaror och c. 7.5 milj. ton exportvaror.

Handelsflottan förblev i stort sett oförändrad; antalet fartyg var vid årets slut 648 eller 4 mindre än ett år tidigare, men deras dräktighet hade vuxit med 23 500 bruttoregisterton till 591 300 ton. Handelsflottans tonnage var således fortfarande nästan 12 % mindre än före kriget.

Järnvägarnas transportkapacitet sattes till följd av den livliga exporten på hårt prov. I synnerhet på sommaren och i början av hösten var vagnsbristen mycket stor, och situationen lättade först i slutet av året sedan den egentliga exportsäsongen hade upphört. Slitaget av den rullande materielen och skenorna är oroväckande och kräver skyndsamma åtgärder. Godstransporten per järnväg uppgick till sammanlagt c. 19.6 milj. ton, vilket är 24 % mera än föregående år, även det ett rekord.

Biltrafiken växte betydligt och ökningen av bilparken var större än föregående år. Sammanlagt importerades c. 18 700 nya bilar och personbilar under året, därav största delen under senare halvåret. Bilparken, som i början av redogörelseåret var c. 67 500, överskred således 80 000 st. Enligt tillgängliga siffror för den sista november voro då c. 77 300 bilar registrerade, nämligen 37 000 lastbilar, 36 400 person-

bilar och 3 900 bussar. Trots den anmärkningsvärda ökningen är bilparken hos oss relativt liten i jämförelse med beståndet i andra länder. Dessutom är den fortfarande till stor del föråldrad och utsliten.

Även *flygtrafiken* utvidgades ansenligt. Inhemska flygplan flögo i reguljär trafik nästan 2.7 milj. km eller c. 25 % mera än år 1950. Närmare 95 000 passagerare transporterades, därav drygt hälften i trafiken på utlandet.

Penning- och kapitalmarknaden.

Penningmarknaden präglades i början av redogörelseåret av samma besvärande stramhet, som hade kännetecknat de föregående efterkrigsåren och i synnerhet år 1950. Under förra halvåret fortfor denna stramhet, skärptes till och med, vilket tydligt framgår av den kraftiga ökningen av affärsbankernas rediskonteringar. Orsaken härtill var det ekonomiska uppsvinget i högkonjunktens tecken, prisstegringen och den omfattande byggnadsverksamheten av alla slag. Därför var efterfrågan på kredit så stor, att den icke kunde tillfredsställas, fastän rikligt med kapital samtidigt flöt in i kreditinrättningarna. På sommaren begynte likväl tecken på en avspänning att visa sig. Penningknappheten lindrades av kapital, som landet erhöi för exporten. Finlands Banks nya föreskrifter för affärsbankerna beträffande begränsningen av rediskonteringarna tvingade dessa att inskränka sin utlåning. Borgfreden och den därpå följande stabiliseringen voro ägnade att lugna sinnen och därmed minska trycket på penningmarknaden. Läget var således vid årets slut ansenligt lättare än vid dess början, likväl så, att penningmarknaden fortfarande måste kallas stram.

Ökningen i *affärsbankernas* inlåning från allmänheten var sammanlagt 28 406 milj. mark mot endast 6 685 miljoner år 1950. Tillväxten var således rekordartad, även relativt taget, eller 47 % mot endast 12 % år 1950. Av denna ökning kom större delen på checkräkningarna. Dessa växte nämligen med 18 307 milj. mark eller hela 75 %, medan motsvarande tillväxt föregående år hade varit blott något över en miljard. Checkräkningarnas växlingar äro beroende av många tillfälligheter, men även om detta beaktas kan det icke förnekas, att tyngdpunkten i affärsbankernas inlåning hos oss

liksom i västerlandet över huvud taget håller på att förskjutas över på avistaräkningarna. Likväl visade även depositionsräkningarna en betydande tillväxt, om ock anspråkslösare än checkräkningarna. Ökningen var under redogörelseåret 10 099 milj. mark eller i det närmaste 28 %, mot 5 500 miljoner föregående år.

Även affärsbankernas inlåning från andra kreditinrättningar utvecklades i samma riktning och ökades med 2 807 milj. mark eller 57 %, medan den föregående år tvärtom reducerades. Affärsbankernas hela inlåning ökades under redogörelseåret med 31 213 milj. mark motsvarande endast 3 993 miljoner under det synnerligen oförmånliga året 1950.

Å andra sidan ökades även utlåningen snabbt, i synnerhet under årets förra hälft. Fastän sedermera en avmattning inträdde och utlåningen tillfälligt rent av sjönk, ökades den sammanlagt med 18 707 milj. mark eller nästan 27 %, medan tillväxten föregående år varit endast 10 735 miljoner.

I början av året hann inlåningsökningen icke till att täcka det kapitalbehov, som följde med den ökade utlåningen, utan affärsbankerna måste i allt större omfattning anlita centralbankens hjälp. Rediskonteringarna växte därför från 5 692 milj. mark vid årets början till 14 894 miljoner i slutet av juni. På höstsidan minskades rediskonteringarna åter snabbt, och vid årsskiftet voro affärsbankerna dem helt kvitt. Förbättringen av affärsbankernas likviditet framgår även av att deras kassamedel under året fördubblades till över 10 miljarder mark.

Vad affärsbankernas betalningsförhållande till utlandet beträffar, ökades såväl deras tillgodohavanden som skulder avsevärt i och med utrikeshandelns uppsving, de förra rundligt, de senare till knappt det dubbla. Deras utländska nettotillgodohavande växte från 413 milj. mark till 2 406 miljoner.

Även i de *övriga kreditinrättningarna*, dvs. sparbankerna, Postsparbanken, andelskassorna och deras central, handelslagens sparkassor och Fastighetsbanken, visade inlåningen en synnerligen kraftig stegring. Medan år 1950 depositionsräkningarna i dessa penninginstitut sammanlagt ökades med endast 10 200 milj. mark, var motsvarande tillväxt under redogörelseåret nästan tre gånger så

stor eller 29 577 milj. mark. Ökningen var således ungefär 37 %. Fastän efterfrågan på kredit var stark även i dessa kreditinrättningar och fastän den i stor omfattning tillfredsställdes, förbättrade mången sin likviditet under året. Detta bekräftas av ovan nämnda faktum, att en rätt stor del av de ifrågavarande kreditinrättningarnas kassamedel vid årets slut var placerad i affärsbankerna.

För Finlands Banks utlåning redogöres i den andra avdelningen av denna berättelse.

Kapitalmarknaden var under redogörelseåret matt. Visserligen emitterades en del nya obligationslån, men dessa värdepapper stannade för det mesta i kreditgivarens portfölj utan att komma ut i marknaden. Staten tog upp ett fjärde sparbankslån, vars belopp skulle varit två miljarder, men i själva verket placerades obligationer till ett värde av 2 451 milj. mark. I form av nya obligationslån erhöll vidare Fastighetsbanken i Finland Ab 100 miljoner, Andelskassornas Central Ab 1 000 miljoner, Osuustukkukauppa två lån om sammanlagt 800 miljoner, Oulujoki Oy två lån, 2 556 milj. mark, och Imatran Voima Oy två lån, 2 600 miljoner. Allt som allt såldes obligationer tillhörande dessa lån till ett värde av 9 507 milj. mark. Å andra sidan amorterades en ansenlig mängd obligationer hörande till gamla lån, varför den faktiska ökningen var mycket mindre.

Fondbörsen avspeglar stämningen under det gångna året. Till en början, medan rädsla för fortsatt inflation rådde, voro aktiekurserna i stigande, men senare då stämningen lugnade sig, blev penningknappheten bestämmande och kurserna gingo åter ner, trots att exportindustrin hade högkonjunktur. Unitas' aktieindex steg från 184 poäng (1948 = 100) i december 1950 till 242 poäng i mars 1951 men sjönk sedan nästan ända till sin utgångspunkt och var 203 poäng i december 1951. Stegringen var således endast c. 10 % mot 79 % föregående år. Dessa förändringar berodde i första hand på kursväxlingarna för industriaktier: stegring från 195 poäng till 266 poäng och nedgång igen till 217 poäng. Kurserna för bankaktier växlade däremot mycket litet och föll ett par poäng, till 132 i december 1951. Fastän kursnivån i genomsnitt var avsevärt

högre än under föregående år, gick omsättningen på börsen ned från 2 956 milj. mark till 2 781 miljoner, vilket visar dels att penningmarknaden var stram, dels åter att intresset för börsen hade minskat, sedan sinena hade lugnat sig.

Företagsamheten i form av nybildning av *aktiebolag* och ökning av bolagens aktiekapital var under redogörelseåret livlig, om ock icke lika livlig som år 1950. Nya aktiebolag grundades till ett antal av 1 025 och deras sammanlagda aktiekapital var 3 288 milj. mark mot 3 527 miljoner föregående år. Av de nya aktiebolagen voro 180 bostadsbolag med ett aktiekapital om 1 717 milj. mark. Även aktiekapitalhöjningarna — mot betalning eller gratis — voro något färre än föregående år. Antalet kapitalhöjningar var 671 till ett värde av 8 475 milj. mark.

Räntenivån.

Den höga räntenivån, som var en följd av räntehöjningarna hösten 1950, blev rådande under hela redogörelseåret. På hösten väcktes likväl fråga om att sänka den, emedan den utgjorde en belastning för det ekonomiska livet och i synnerhet för bostadshusen. Då sänkningen av räntefoten hade inrymts i stabiliseringsprogrammet och riksdagens bankfullmäktige hade fattat beslut att från den 16 december sänka bankens räntor, beslöt kreditinrättningarnas delegation rekommendera alla kreditinrättningar att från den 1 januari 1952 sänka samtliga både ut- och inlåningsräntor med 2 %. — Frågan om att tillämpa indexklausul såväl vid utlåning som inlåning kom åter på hösten upp på dagordningen, och affärsbankerna fattade härom ett principbeslut, men desto längre avancerade frågan icke under redogörelseåret.

Betalningsbalansen och kapitalrörelsen.

Om den *utländska betalningsbalansen* finnas ännu icke definitiva uppgifter tillgängliga, men med hänsyn till handelsbalansens avgörande betydelse för dess gestaltning kan man med säkerhet säga, att betalningsbalansens löpande inkomster avsevärt överstego motsvarande utgifter. Exporten var, såsom ovan redan visades, 31 300 milj. mark större än importen, me-

dan importen föregående år hade varit 7 670 miljoner mark större än exporten. Enligt förhandsuppgifter hade handelsflottan huvudsakligast tack vare höga frakter en nettoinkomst om ungefär 14 000 milj. mark i betalningsbalansen mot endast 6 160 miljoner år 1950. Ränteutgifterna voro sannolikt ungefär lika stora som föregående år. Däremot är det uppenbart, att turistresorna till utlandet medförde större utgifter än förr. Men även om man räknar med, att alla övriga icke här nämnda poster tillsammans hade betytt en utgiftsökning, kan man beräkna att de löpande inkomsterna i betalningsbalansen överskredo de löpande utgifterna i det närmaste med 40 miljarder mark, medan det föregående år uppstod ett utgiftsoverskott om 5 790 milj. mark.

Detta resultat är ägnat att i synnerligen hög grad förbättra vårt lands utländska betalningsförhållanden. Om den *utländska kapitalrörelsen* finnas visserligen inga slutliga siffror tillgängliga, men de som äro kända bekräfta ovannämnda resultat. Under redogörelseåret erhöles inga nya långfristiga lån, men av tidigare beviljade kreditmedel utnyttjades c. 3 miljarder mark; å andra sidan användes c. 8 miljarder mark till amorteringar och avkortningar, varför den långfristiga skulden till utlandet reducerades. Den viktigaste ändringen torde likväl vara den, som kommer till synes i kreditinrättningarnas utländska tillgodohavanden och skulder. I början av redogörelseåret hade Finlands Bank och affärsbankerna tillsammans ett nettotillgodohavande om ungefär en halv miljard, räknat efter bokslutsvärdena. I slutet av redogörelseåret hade detta nettotillgodohavande stigit till närmare 34 miljarder mark. Då vårt lands hela nettoskuld till utlandet i slutet av år 1950 utgjorde litet mera än 71 miljarder mark, har den uppenbart under redogörelseåret reducerats till närmare hälften. Detta kan, må det ännu framhållas, huvudsakligen tillskrivas högkonjunktoren och det fördelaktiga bytesförhållandet.

Prisnivån.

Stegringen av prisnivån fortgick under förra hälften av redogörelseåret, till följd av att den inhemska inflationen icke kunde bromsas upp men även till följd av att pri-

serna på världsmarknaden stego. I vartdera hänseendet skedde sedermera en ändring. På världsmarknaden hejdades den fortsatta utvecklingen av de inflatoriska tendenserna, och prisstegringen blev långsammare i synnerhet beträffande råvarorna, för vissa produkter kunde till och med en nedgång noteras. Och att borgfred slöts och stabiliseringsprogrammet begynte realiseras ledde hos oss till att många varor blevo billigare.

Under dessa förhållanden steg partiprisindex från 1 439 poäng i december 1950 ända till 1 917 poäng i augusti 1951. Där-efter avstannade stegringen. Index sjönk i september—oktober, för att likväl åter stiga i november, men föll på nytt i december till 1 928 poäng. Prisstegringen var således 34.0 %, medan den de närmast föregående åren hade varit 26.5 % och 3.1 %. Beträffande importvarorna var ökningen mindre eller 22.9 %. Redan i maj nådde prisindex för importvarorna maximum men gick sedan ned med 3.5 %. Prisindex för inhemska produkter upphörde i augusti att stiga, men steg sedan igen i november. Ökningen från december 1950 till december 1951 var 38.6 %. Priserna utvecklades mycket olika på olika områden, vartill regleringsåtgärderna delvis voro orsak. Mest eller 80.8 % stego priserna på skogsprodukter, beroende på den livliga utländska efterfrågan. Motsvarande prisstegring för industriprodukterna var 23.2 % och för lantbruksprodukterna något mindre eller 14.9 %.

Levnadskostnadsindex påverkades förutom av de naturliga prisrörelserna av en mångfald omständigheter såsom prisregleringar och stödpremier, men den allmänna tendensen var densamma som för partiprisindex ehuru mera dämpad. Den gamla levnadskostnadsindexen steg från 998 poäng i december 1950 till 1 102 poäng i september 1951 och sjönk sedan åter till 1 071 poäng i december. Ökningen under hela året var således endast 7.3 % mot 20.8 % föregående år. Kraftigast eller 63.2 % var prisstegringen för värme och lyse, bostäderna kommo på andra plats, medan däremot födan steg med endast 5.4 %. Skatterna till och med sjönko.

Byggnadskostnadsindex steg kännbart under det första kvartalet, men sedan begynte stegringen avtaga för att i slutet av året upphöra. Under redogörelseårets sista

kvartal var denna index allt som allt 24.9 % högre än ett år tidigare. Ökningen var långsammare än föregående år, då den var 36.1 %.

I slutet av redogörelseåret avskaffade man vissa stödpremier och började avveckla även andra artificiella regleringskonstruktioner, som egentligen icke höra det ekonomiska livet till. Tillsammans med tidigare nämnda fakta är detta ett bevis på, att den ekonomiska jämvikten var an-

senligt bättre än ett år tidigare. Stabiliseringspolitiken, som fann ett betydande stöd hos de medborgare, som höllo på stabilitet inom näringslivet och hade fått nog av de senaste årens störningar, ständiga ändringar och osäkerhet, begynte således bära frukt. Det vaknade ett hopp om att inflationens triumftåg kanske kunde hejdas och de återstående resterna av markens värde ännu räddas.

Penningens värde och bankens förhållande till utlandet.

De utländska valutakurserna ändrades icke under redogörelseåret, dvs. markens utländska köpkraft förblev oförändrad. Dollarkursen var hela året 231 mark, pundkursen 646 mark och kursen på svenska kronan 44: 50 mark. Kurserna på danska och norska kronan höjdes något, den förra i juli från 33: 30 mark till 33: 40 mark, den senare i oktober från 32: 31 mark till 32: 35 mark, men detta berodde på interna valutatekniska orsaker i respektive land och är icke något tecken på förskjutningar i markens utländska värde. Däremot ändrades i viss mån markens inhemska köpvärde i jämförelse med motsvarande värde på myntenheterna i andra länder, emedan prisnivån utvecklades olika i olika länder; i de flesta länder stego priserna mindre än i Finland, men det finns även länder, där prisnivån steg mera än här.

De i Finlands Banks ställning upptagna utländska tillgodohavandena och skulderna varierade år 1951 i allmänhet mera än under de närmast föregående åren. Detta gäller framför allt valutareserven, som till följd av den förmånliga handelsbalansen växte mångdubbelt. Vid utgången av år 1950 uppgingo de utländska valutorna i bankens ställning till 5 510 milj. mark. Deras värde varierade från vecka till vecka och sjönk den 23 juni till 4 014 miljoner, men sedan exporten väl hade kommit i gång, begynte valutareserven ökas och fick på hösten ett större omfång än vid någon annan tidpunkt efter kriget. Ultimo december nådde de utländska valutorna toppunkten, 24 123 milj. mark; ökningen under året var således 18 613 miljoner eller 338 %. Observeras bör, att oaktat valutareserven vid årets utgång var proportionsvis mycket större än under de föregående åren, betyder detta ingalunda att tillgången på alla länders valutor var riklig; tvärtom rådde fortfarande brist på vissa valutor. Jämförd med importen var valutamängden, oaktat ökningen, mycket mindre än före kriget.

Finlands Banks verksamhet.

Kontot för utländska växlar visar även en betydande ökning. Deras motvärde var i början av året 1 740 milj. mark och vid dess utgång 2 659 miljoner, varför ökningen utgjorde 919 miljoner eller ungefär 53 %. Ökningen sammanhänger med de av Internationella Återuppbyggnadsbanken beviljade krediter, som banken förmedlat. — En relativt taget stor, men sakligt obetydlig ökning kan vidare märkas i värdet på sedlar och räntekuponger i utländskt mynt, vilka även räknas till de utländska tillgodohavandena. Deras bokföringsvärde steg under året från 79 milj. mark till 172 miljoner.

Till bankens utländska tillgodohavanden bör på sätt och vis även bankens guldinnehav räknas, emedan det ju vilket ögonblick som helst kan förvandlas till utländsk valuta. Förbättringen av bankens utländska betalningsförhållande framgår även av, att guldkassan förstärktes. Denna steg från 2 674 milj. mark i början av året till 5 865 miljoner vid dess slut eller till mera än det dubbla.

Utländska skulder förekomma i Finlands Banks balans på flera olika konton. Skulderna till utländska kontoinnehavare belöpte sig i början av året till 4 670 milj. mark. Därav utgjordes 930 miljoner av Internationella Återuppbyggnadsbankens tillgodohavanden. I juli fördes en del skulder till Internationella Valutafonden på detta konto, som därvid steg till 3 138 milj. mark. Samtidigt avskildes dessa internationella organisationers tillgodohavanden till ett särskilt konto, IFB. Detta saldo reducerades sedermera till följd av vissa regleringar och stod den 31 december på 1 662 milj. mark. Ökningen från årets början var 732 miljoner. Utländska kontoinnehavares tillgodohavanden utgjorde vid årets slut 1 257 milj. mark. Tillsammans belöpte sig skuldsaldot på dessa konton vid årets utgång till 2 919 milj. mark och var således 1 751 miljoner mindre än ett år tidigare.

Skuldsaldot på utländska clearingräkningar var i början av året 1 662 milj. mark. Under de följande veckorna minskades

denna skuld snabbt och förvandlades redan i medlet av februari till ett nettotillgodohavande. I början av april steg detta tillgodohavande ända till 979 milj. mark, men under senare hälften av maj uppstod på clearingräkningarna åter ett skuldsaldo, som i medlet av augusti belöpte sig till 2 417 milj. mark. Till följd av höstens förmånliga exportkonjunkturer visade saldot på ifrågavarande konto i oktober åter ett nettotillgodohavande, som innan årets slut småningom steg till 3 297 milj. mark. I jämförelse med ställningen i början av året hade detta konto således förbättrats med 4 959 miljoner.

Till ifrågavarande grupp av skulder hör ännu kontot „skuld till utlandet”. På detta ha förts vissa av Export-Import Bank och Internationella Återuppbyggnadsbanken beviljade krediter, som Finlands Bank förmedlat till näringslivet.

Sammanfattningsvis må ännu nämnas, att Finlands Banks utländska tillgodohavanden, guldmedräknat, under redogörelseåret stego från 10 002 milj. mark till 36 115 miljoner eller till mera än det tredubbla. Totalsumman av de utländska skulderna reducerades däremot från 9 913 milj. mark till 4 767 milj. mark. Medan Finlands Banks utländska tillgodohavanden således vid årets början voro 89 miljoner större än skulderna, hade nettotillgodohavandet under året stigit till 31 348 milj. mark. Taek vare de för-

månliga konjunkturerna hade centralbankens utländska betalningsförhållande sålunda i grund förbättrats. I detta avseende håller man småningom på att återgå till det förhållande, som före kriget ansågs vara naturligt och nödvändigt för skötseln av landets utländska betalningsförbindelser.

Utlåningen.

Finlands Banks hela utlåning höll sig under förra hälften av året på ungefär samma nivå som år 1950, men i augusti begynte den minska och hade vid årets slut sjunkit till nästan hälften. I början av året var den totala utlåningssumman 40 535 milj. mark. Med sedvanliga fluktuationer föll den efter hand till 32 555 milj. mark den 8 februari, varefter den småningom steg till toppsiffran för året, 42 617 miljoner, den 8 augusti. I augusti begynte sedan den egentliga nedgången, som resulterade i, att bankens utlåning i slutet av december var endast 20 694 milj. mark. Denna kraftiga minskning berodde på den av banken följda politiken, vars mål var att bekämpa den alltfjämt hotande inflationen genom att dämpa en överdriven investeringsverksamhet. Denna politik främjades av att statens kassaställning förbättrades och rikligt med valutor strömmade in i landet.

Rörelsen inom utlåningens olika grenar belyses i följande sammanställning.

Finlands Banks inhemska kreditgivning år 1951.

Utgången av månaden	Statens växlar milj. mk	Statens IMF- och IBRD-växlar milj. mk	Andra växlar milj. mk	Hypotekslån milj. mk	Kassakreditiv milj. mk	Rediskonteringar milj. mk	Summa milj. mk
1950							
December ..	18 800	930	13 516	22	354	6 913	40 535
1951							
Januari ...	15 800	930	13 648	22	318	5 735	36 453
Februari ...	12 300	930	14 215	22	401	10 652	38 520
Mars	15 700	930	14 870	22	198	8 090	39 810
April	11 600	930	15 652	22	360	10 888	39 452
Maj	10 992	930	16 553	22	443	11 345	40 285
Juni	8 777	930	16 650	22	379	15 560	42 318
Juli	10 639	3 138	14 595	22	425	11 930	40 749
Augusti	17 405	3 138	12 620	47	—	4 346	37 556
September ..	17 321	3 138	11 447	47	225	3 945	36 123
Oktober	16 707	1 662	10 938	47	445	723	30 522
November ..	16 370	1 662	11 777	47	377	18	30 251
December ..	7 023	1 662	11 567	47	378	17	20 694

I början av redogörelseåret var liksom under tidigare år diskonteringen av statens växlar den största faktorn i Finlands Banks utlåning, men sedermera minskades denna kreditgivning betydligt. Under förra halvåret räknades till denna utlåning de växlar som staten utställt för medlemsavgifterna i Internationella Valutafonden och Internationella Återuppbyggnadsbanken, men i juli avskildes de i bankens ställning till ett eget konto, som balanseras av en lika stor förbindelse på skuldsidan. I ovanstående sammanställning upptagas dessa växlar i egen kolumn för hela tidsperioden. Oaktat dessa poster ingå i Finlands Banks ställning, är det likväl fråga om finska statens förbindelser och skulder.

Finlands Banks växelkredit till bankens egentliga kunder växte betydligt under förra hälften av redogörelseåret, såsom i allmänhet är fallet vid denna tid av året. Ökningen var till följd av den tilltagande exportproduktionen kraftigare än vanligt; denna utlåning överskred i april, maj och juni motsvarande siffror för föregående år mot att vid årets början ha varit nästan ett par miljarder mindre än ett år tidigare; maximum för året, 16 950 milj. mark, nåddes den 23 juni. Från slutet av sommaren, då exporten hade kommit i full gång, reducerades ifrågavarande växelkredit kraftigt och nådde en lägre nivå än under de föregående åren. Vid årets slut var denna del av växelportföljen 11 567 milj. mark eller 1 949 miljoner mindre än ett år tidigare. Minskningen var sålunda dryga 14 %.

Hypotekslånen sakna nämnvärd betydelse för Finlands Bank, och den ökning av dem som skedde, ändrade icke detta faktum. — Även den i form av kassakreditiv givna krediten var ringa, om ock av större betydelse än hypotekslånen. Det på kassakreditiv lyfta beloppet varierade märkbart från vecka till vecka och var den sista december något större än ett år tidigare.

Vad till sist utlåningen till andra kreditinrättningar beträffar, höll den sig under största delen av 1951 på en högre nivå än under föregående år. I och med att affärsbankernas kreditbehov växte, stego rediskonteringarna småningom från 6 913 milj. mark vid ingången av redogörelseåret ända till 17 304 miljoner den 23 juni och nådde

härmed en icke tidigare noterad toppsiffra. Sedan Finlands Bank hade krävt att affärsbankerna före utgången av oktober skulle reducera sina rediskonteringar till ett belopp, som fick vara högst lika stort som respektive banks egna medel, ifall icke bankerna ville råka under fortlöpande kontroll, begynte affärsbankerna minska sina rediskonteringar. De förmånliga exportkonjunkturerna kommo dem till hjälp, och på så sätt försvunno praktiskt taget rediskonteringarna helt från Finlands Banks ställning under årets sista månader.

Fördelningen mellan olika branscher av Finlands Banks direkta kredit åt näringslivet belyses av följande tabell, som för jämförelsens skull upptar jämväl siffror för de närmast föregående åren.

	31/12 1948 %	31/12 1949 %	30/12 1950 %	31/12 1951 %
Exportindustrin .	58.4	58.2	54.7	42.5
Hemmamarknadsindustrin	12.8	15.6	17.1	23.7
Kraftverken ...	12.8	5.2	11.2	14.0
Handeln	12.3	18.7	14.1	19.2
Det övriga affärslivet	3.7	2.3	2.9	0.6

Krediten åt exportindustrin minskades under redogörelseåret såväl absolut som relativt taget till följd av de gynnsamma exportkonjunkturerna. Däremot var centralbankens kredit åt såväl hemmamarknadsindustrin som kraftverken och handeln något större än ett år tidigare. Beträffande de enskilda kunderna förekommo förändringar i olika riktningar, ibland till och med mycket betydande.

Räntesatserna.

Efter det att räntesatserna på hösten 1950 hade höjts över hela linjen, förblev räntenivån oförändrad nästan ända till redogörelseårets slut. På hösten inträffade visserligen en liten lättning i läget på penningmarknaden, men den hade knappast ännu lett till en sänkning av räntesatserna, om icke en sådan sänkning hade inrymts i stabiliseringsprogrammet, närmast för att underlätta bostadsfastigheternas ställning. Därför beslöto riksdagens bankfullmäktige

den 18 oktober att sänka Finlands Banks räntesatser med 2 % räknat från den 16 december. Den lägsta diskontrantans sjönk härvid från 7 3/4 % till 5 3/4 % och övriga räntor i motsvarande grad. Från årsskiftet hörsammade även de andra kreditinrättningarna denna signal.

Sedelstocken.

Den utelöpande sedelmängden växte kraftigt under redogörelseåret. Under förra hälften av året berodde detta på ökningen av Finlands Banks utlåning, under den senare på bankens rikliga köp av utländska valutor av exportaffärerna. Bakom allt detta låg naturligtvis det större behovet av betalningsmedel som en följd dels av det ekonomiska livets uppsving, dels av prisstegringen. I början av året var värdet av de utelöpande sedlarna 34 383 milj. mark. Under de tre första veckorna i januari

	30/12 1950	31/3 1951	30/6 1951	30/9 1951	31/12 1951
	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk
Guldskassa	2 673	3 120	4 475	4 475	5 865
Utländska valutor	5 510	5 133	4 457	13 484	24 123
Utländska växlar	1 740	1 976	2 425	2 650	2 659
Utländska sedlar och kuponger	79	97	161	154	171
Inhemskt växlar	40 159	39 590	41 917	35 851	20 269
Summa	50 161	49 916	53 435	56 614	53 087

Den totala sedelutgivningsrätten varierade mindre än under tidigare år. Efter vanligheten steg den under det andra och tredje kvartalet men minskades under det fjärde. Ökningen för hela året var 2 926 milj. mark eller knappt 6 %, medan motsvarande ökning under de närmast föregående åren hade varit 17 och 15 %. Desto större voro förändringarna i det inbördes förhållandet mellan de olika posterna, såsom ur ovanstående siffror framgår. Viktigast är att de medel, som bilda den ordinarie sedeltäckningen, ökades, medan åter de medel, som räknas till den supplementära sedeltäckningen, d. ä. de inhemska växlar, minskades. I början av redogörelseåret kom på de förstnämndas andel knappt 20 % och vid dess slut 62 % av hela sedelutgivningsrätten.

minskades sedelstocken efter vanligheten kraftigt, till 30 610 milj. mark, men där-efter begynte en säsongbetonad stegring, som av nyssnämnda orsaker var exceptionellt stark. Med undantag av vissa tillfälliga minskningar fortsatte denna stegring ända till den 22 december, då värdet av de utelöpande sedlarna var 44 821 milj. mark. Ultimo december var sedelstocken litet mindre eller 44 774 miljoner. Under redogörelseåret hade den alltså ökat med 10 391 milj. mark eller 30 %. Ökningen var märkbart större än under de närmast föregående åren, då motsvarande ökning var 16 och 8 %.

Sedelutgivningsrätten och dess användning.

Nedanstående sammanställning visar, huru de medel, som sedelutgivningsrätten baserar sig på, utvecklades under redogörelseåret.

I jämförelse med de utelöpande sedlarna var sedelutgivningsrätten dryg, vid årets början 145.9 % och vid dess slut något lägre eller 118.6 %. Även i förhållande till summan av alla vid anfordran betalbara förbindelser var sedeltäckningen riklig, i början av året 108.0 % och vid dess slut 105.2 %.

Den begagnade sedelutgivningsrätten och sedelutgivningsreserven, d. ä. den oanvända sedelutgivningsrätten, belysas i följande sammanställning.

	30/12 1950	31/12 1951
	milj. mk	milj. mk
Sedelutgivningsrätt:		
Guldskassa och utländska tillgodohavanden ...	10 002	32 818
Enligt § 6 i reglementet	50 000	50 000
Sedelutgivningsrätt ...	60 002	82 818

	30/12 1950	31/12 1951
	milj. mk	milj. mk
Begagnad sedelutgivningsrätt:		
Utelöpande sedlar	34 383	44 774
Övriga avista förbindelser	11 416	5 039
På beviljade kassakreditiv inestående ...	650	646
Begagnad sedelutgivningsrätt	46 449	50 459
Sedelutgivningsreserv:		
disponibel	3 712	2 628
beroende av supplementär täckning ..	9 841	29 731
Begagnat belopp och reserv	60 002	82 818

Den begagnade sedelutgivningsrätten ökades med 4 010 milj. mark beroende på att sedelstocken växte. De övriga vid anfordran betalbara förbindelserna däremot minskades. I sedelutgivningsreserven skedde samtidigt två slags förändringar. Å ena sidan minskades den omedelbart disponibla sedelutgivningsreserven med nästan en tredjedel eller 1 084 milj. mark, efter att under årets lopp tidvis ha varit större än vid årets början — toppsiffran 6 116 milj. mark nåddes den 23 oktober — tidvis nästan obefintlig. Fluktuationerna berodde dels på tillfälliga orsaker. Å andra sidan ökades den av supplementär täckning beroende delen av reserven efter många växlingar till ungefär det tredubbla eller med 19 890 milj. mark. Hela sedelutgivningsreserven, som i början av redogörelseåret var 13 553 milj. mark, växte sålunda till ett toppbelopp av 32 359 miljoner vid dess slut.

Bankens förhållande till staten.

Statens upplåning i Finlands Bank var under hela redogörelseåret mindre än under 1950 och sjönk i juni och sedan på nytt i december till ett lägre belopp än på många år. Ifrågavarande skuld bestod huvudsakligen av skattkamarväxlar, men från början av året ända till medlet av maj före-

kom vid sidan härav i bankens ställning en statens upp- och avskrivningsräkning, på vilken staten hade än ett tillgodohavande, än en skuld till banken i form av övertrasseringar. I maj sammanslogs detta konto med kontot för statens växlar, vilket sålunda direkt visar statens nettoskuld till Finlands Bank. Då motsvarande sammanslagning av kontona göres även för början av året, erhållas följande resultat.

I början av året var statens nettoskuld till Finlands Bank 18 766 milj. mark, men efter hand sjönk den till 5 436 miljoner den 23 juni. Under starka växlingar från vecka till vecka steg den åter ända till 18 413 milj. mark i medlet av november, men begynte sedan åter att reduceras. Ultimo december var den endast 7 023 milj. mark. Hela minskningen under året var alltså 11 743 milj. mark, varför skulden vid årets slut var endast 37 % av begynnelsebeloppet för året.

Ovan har icke beaktats det i Finlands Banks ställning förekommande IFB-kottot, som togs i bruk den 23 juli, ej heller motsvarande belopp för förra hälften av året. Denna statens täckning för Internationella Valutafondens och Internationella Återuppbyggnadsbankens fordringar på skuldsidan äro förbindelser som icke tillkommit på Finlands Banks egen åtgärd utan på grund av statens transaktioner med dessa internationella inrättningar.

Utländska clearingräkningar.

Omsättningen över utländsk clearing var under redogörelseåret rekordartad och steg från 19 524 milj. mark år 1950 ända till 52 013 miljoner år 1951. Detta berodde på den kraftiga ökningen såväl av exportvolymen, i synnerhet rundvirkesvolymen, som framför allt av prisnivån. Den största stegringen visade varuutbytet med Väst-Tyskland, Rådunionen, Norge, Polen, Italien och Schweiz.

Betalningarna för export belysas, fördelade på de olika länderna, av följande sammanställning. För jämförelsens skull ha i tabellen upptagits även motsvarande siffror för föregående år.

	1950 milj. mk	1951 milj. mk
Bulgarien	271	54
Grekland	729	956
Island	185	466
Israel	360	1 300
Italien	25	2 413
Japan	297	607
Jugoslavien	29	162
Norge	1 289	4 237
Polen	2 877	4 368
Rumänien	—	15
Rådsunionen	7 546	15 876
Schweiz	447	1 631
Turkiet	820	875
Tyskland, Västra	4 272	17 701
Tyskland, Östra	144	761
Ungern	258	592
Summa	19 549	52 014

Såsom ovan redan nämndes i samband med Finlands Banks utländska tillgodohavanden och skulder, varierade nettosaldoet på utländska clearingräkningar betydligt under 1951 och visade vid årets slut ett tillgodohavande av 3 297 milj. mark, medan saldoet för dessa räkningar ett år tidigare slutade med en nettoskuld av 1 662 milj. mark.

Remburserna.

I och med att utrikeshandeln blev livligare och priserna stego, användes flera och framför allt större rembursar än föregående år. Importremburserna voro visserligen till antalet ungefär lika många som år 1950, nämligen 2 910 stycken mot 2 986, men deras värde steg till 17 802 milj. mark och var sålunda drygt dubbelt så stort som föregående år, då det var 8 855 miljoner. Vid redogörelseårets slut var värdet av de oavslutade importremburserna 3 141 milj. mark mot 3 340 miljoner ett år tidigare. Mest öppnades rembursar för import från Storbritannien, 5 247 milj. mark, Amerikas Förenade Stater, 4 285 miljoner, och Väst-Tyskland, 1 728 miljoner.

Antalet öppnade exportrembursar var något större än föregående år, nämligen 960 mot 845. Deras värde ökades ännu mera, till 9 291 milj. mark från 6 605 miljoner år 1950. I slutet av 1951 belöpte sig de oavslutade exportremburserna till 1 317 milj.

mark motsvarande 1 602 miljoner ett år tidigare. Mest öppnades rembursar för export till Polen, 3 047 miljoner, och till Argentina, 1 280 milj. mark.

Remburskrediten, som upptas i Finlands Banks ställning, var mindre än ovannämnda siffror och varierade betydligt under året. I början av redogörelseåret var den 547 och vid dess slut 973 milj. mark, med maximum, 1 392 miljoner, den 23 april.

Bankens bokslut.

I det föregående ha de viktigaste posterna i bankens ställning samt förändringarna i dem behandlats. Ytterligare är det skäl att granska bankens balans- samt vinst- och förlusträkning i deras helhet.

Balansräkningen.

Finlands Banks balansräkning i slutet av år 1951 framgår av nedanstående sammanställning, i vilken för jämförelsens skull även har tagits med motsvarande balans för föregående år, till vissa delar ändrad i överensstämmelse med den senaste balansen.

	30/12 1950 milj. mk	31/12 1951 milj. mk
Tillgångar:		
Guld	2 673.6	5 864.5
Utländska valutor	5 509.7	24 123.1
Utländska växlar	1 739.9	2 658.9
Utländska sedlar och kuponger	78.8	171.5
Diskonterade växlar		
staten	18 800.0	7 023.3
" (IFB-täckning)	930.0	1 662.4
privata	13 515.5	11 566.8
Rediskonterade växlar	6 913.4	16.5
Hypotekslån	22.1	47.1
Kassakreditiv	353.8	378.2
Utländska clearingräkningar	—	3 296.9
Remburskredit	546.9	973.0
Obligationer i finskt mynt	805.0	756.4
Obligationer i utländskt mynt	184.9	192.2
Diverse räkningar	4 086.9	502.9
Summa	56 160.5	59 233.7

	30/12 1950 milj. mk	31/12 1951 milj. mk
Skulder:		
Utelöpande sedlar	34 383.1	44 774.2
Upp- och avskrivningsräkning med staten	34.3	—
Upp- och avskrivningsräkningar med andra	1 269.6	—
Postremissväxlar	60.7	171.3
Utländska kontoinnehavare	3 740.2	1 256.5
IFB-konton	930.0	1 662.4
Utländska clearingräkningar	1 662.1	—
Skuld till utlandet	3 580.5	1 848.0
Diverse räkningar	302.8	162.8
Regleringsräkningar	3 167.9	1 416.8
Grundfond	5 000.0	5 000.0
Reservfond	1 024.9	1 527.1
Bankens vinst	1 004.4	1 414.6
Summa	56 160.5	59 233.7

Förutom ovan behandlade konton må ännu följande observeras beträffande tillgångarna. Obligationernas bokföringsvärde var i slutet av redogörelseåret 949 milj. mark mot ett något större belopp eller 990 miljoner ett år tidigare. Minskningen hänför sig till obligationerna i finska mark och är en naturlig följd av amorteringarna. En betydande förändring skedde beträffande „Diverse räkningar”, i det att deras värde sjönk från 4 087 milj. mark till 503 miljoner. Detta beror till stor del på, att från bankernas anvisningar, vilka vid årsskiftet 1951/52 belöpte sig till 4 260 milj. mark, avdrogos bankernas tillgodohavanden på upp- och avskrivningsräkning, 4 071 miljoner, varför ställningen upptar endast differensen eller 189 miljoner, medan i bokslutet för år 1950 ingå anvisningar till ett värde av 1 758 milj. mark.

Härpå beror det, att bokslutet för år 1951 icke upptar något belopp på skuldsidan av upp- och avskrivningsräkningarna med andra än staten. Bankens skuld på dessa konton varierade mycket under årets lopp. Maximum nåddes i medlet av no-

vember, då skulden steg till 3 382 milj. mark, men i synnerhet i början av året överskredo affärsbankerna ofta sina konton.

Ytterligare är det skäl att fästa uppmärksamhet vid regleringsräkningarna, på vilka föras vissa reserverade belopp, användbara för på förhand bestämda ändamål. Den betydande minskningen på dessa konton under redogörelseåret beror huvudsakligen på att valutorna hade ökat. Emedan dessa bokföras till en lägre kurs än den faktiska, fordrar nämligen varje ökning en ny avskrivning, med vilken agio-regleringsräkningen debiteras. Vid försäljning av valutor frigöres åter motsvarande belopp och gottskrivas regleringskontot.

Till slut en blick på Finlands Banks egna medel. Grundfonden förblev under redogörelseåret oförändrad, men reservfonden växte, då till densamma i enlighet med bankens reglemente överfördes „åtminstone hälften” av bankens årsvinst för år 1950 eller 502.2 milj. mark. Reservfonden uppgick sålunda till 1 527 milj. mark.

Finlands Bank har, såsom i tidigare årsberättelser har påpekats, en hel del tillgångar, vilka i enlighet med bestämmelserna i reglementet icke komma till synes i bankens ställning, dels fastigheter och dels aktier. Under redogörelseåret infördes i fastighetsförteckningen Vasa-filialens nybyggnad, till ett värde av 425.0 milj. mark, ävensom en vid Snellmansgatan 23 inköpt fastighet inklusive reparationer till ett värde av 33.0 milj. mark. Härigenom steg värdet på bankens fastigheter till ungefär 1 360 milj. mark, de senaste av inflationen förorsakade värdestegringarna obeaktade. Bankens aktieinnehav förändrades en del under året, varom mera nedan. Dess värde är c. 800 milj. mark.

Vinst- och förlusträkningen.

Finlands Banks vinst- och förlusträkning för år 1951, jämförd med motsvarande siffror för föregående år, framgår av följande sammanställning.

Inkomster:	1950 mk	1951 mk
Räntor på inhemsk utlåning	995 495 485	1 328 181 112
Räntor på korrespondenter i utlandet	705 149	18 260 149
Räntor på obligationer	142 826 893	134 225 900
Diverse inkomster	18 280 850	30 897 026
Agiovinst	479 314 933	642 039 448
Provisioner	143 462 037	206 747 205
Summa	1 780 085 347	2 360 350 840

Utgifter:	1950 mk	1951 mk
Löner och arvoden	191 372 120	253 377 831
Pensioner och understöd	12 183 013	17 631 285
Bankfullmäktiges arvoden och expenser ..	912 865	1 060 300
Arvoden åt filialkontorens kontrollanter ..	502 250	697 700
Andelar i barnbidrag och folkpensionspremier	9 981 740	13 162 165
Sedeltillverkningen	102 177 080	107 783 280
Omkostnader	43 582 603	63 049 082
Avskrivningar	407 091 102	475 546 708
Avskrivning på inventarier	7 874 396	13 419 297
Bankens vinst	1 004 408 178	1 414 623 192
Summa	1 780 085 347	2 360 350 840

Bankens bokförda totalinkomst var 580.2 milj. mark eller i det närmaste 33 % större än år 1950. Till denna ökning bidrog alla inkomstposter utom räntorna på obligationer, vilka minskades i och med att obligationsportföljen blev mindre.

Ränteinkomsterna av den inhemska lånerelelsen ökades närmast till följd av att räntefoten i genomsnitt var märkbart högre än under föregående år. Ökningen var 332.7 milj. mark eller dryga 33 %. För att stärka bankens ställning överfördes liksom under tidigare år en del av de faktiska ränteinkomsterna till reserveringarna. Ränteinkomsten från korrespondenter i utlandet var till sitt belopp rätt anspråkslös, fastän den relativa stegringen tack vare valutareservens tillväxt var ansevärd. Agioinkomsterna ökades till följd av valutahandelns stora uppsving med 162.7 milj. mark eller ungefär 34 %. Även av denna inkomst överfördes en del till regleringskontot och stannade sålunda utanför vinst- och förlusträkningen. Provisionerna ökades med 63.3 milj. mark eller 44 %, vilket närmast berodde på stegringen av rembursernas värde uttryckt i mark.

Samtliga poster på utgiftssidan hade till följd av inflationen vuxit från föregående år. Löneutgifterna ökades med 62.0 milj. mark eller 32 %, omkostnaderna med 19.5 miljoner eller 45 %, övriga utgiftsposter absolut taget mindre. De egentliga utgifterna uppgingo till sammanlagt 456.8 milj. mark motsvarande 360.7 miljoner år 1950. Ökningen var således 96.1 milj. mark eller i det närmaste 27 %.

Efter vanligheten gjordes ansevära avskrivningar. Sålunda avskrevs kostnaderna för Vasa-filialens nybyggnad 425.0 milj. mark, inköpspriset och reparationskostnaderna för en fastighet vid Snellmansgatan 23, sammanlagt 33.0 miljoner, tilläggskostnaderna för Jyväskylä-kontorets nybyggnad 7.8 miljoner ävensom ändringar och reparation av vissa andra fastigheter, inalles 9.8 milj. mark. Dessutom avskrevs värdet av de under året anskaffade inventarierna, 13.4 milj. mark. Sammanlagt avskrevs härvid 489.0 milj. mark mot 415.0 miljoner föregående år.

Efter alla avskrivningar blev Finlands Banks nettovinst 1 414.6 milj. mark, vilket är mera än under något tidigare år. Öknin-

gen från föregående år var 410.2 miljoner eller i det närmaste 41 %. Nettovinstens senaste utveckling belyses av följande siffror.

År 1938	104.6 milj. mark
„ 1947	603.8 „ „
„ 1948	834.2 „ „
„ 1949	907.6 „ „
„ 1950	1 004.4 „ „
„ 1951	1 414 623 192 „

Enligt Finlands Banks reglemente bör hälften av nettovinsten överföras till ban-

kens reservfond. I början av 1952 överfördes 707 311 596 mark, varefter reservfonden i runt tal uppgick till 2 234.4 milj. mark. Av nettovinstens andra hälft kommer 700 milj. mark att användas för statens allmänna behov, emedan denna summa har upptagits i statens inkomstbudget. Odisponerade äro således 7.3 milj. mark.

Bankfullmäktige föreslå, att

dessas vinstmedel, 7 311 596 mark, överföres till bankens reservfond.

Av Bankfullmäktige handlagda ärenden.

Inlösen av sedlar.

Då den förordning, enligt vilken Finlands Bank senast den 3 december 1948 hade berättigats att avvika från stadgandena om sedelinlösen i § 8, mom. 1 i sitt reglemente, med utgången av år 1951 skulle ha upphört att gälla, tog bankens direktion, med hänseende till att återgång till en vid guldet bunden myntfot icke var möjlig, initiativ till en förlängning av förordningens giltighetstid. I anslutning till direktionens åsikt anhöllo bankfullmäktige hos statsrådet, att Finlands Bank genom förordning måtte berättigas att till slutet av år 1954 fortfarande avvika från föreskrifterna i § 8, mom. 1 i reglementet.

Banken beviljades denna rättighet genom en förordning av den 7 december 1951.

Revisionen.

De vid 1950 års riksdag utsedda revisorerna, kommunalrådet Kaapro Moilanen, riksdagsrepresentanten Kaisa Hiilelä, professor Kalle Kauppi, riksdagsmannen Johannes Mustonen och lantbrukaren Juho Niukkanen, verkställde under tiden mellan den 19 och 23 februari i fjol revision av bankens räkenskaper för år 1950. I enlighet med revisorernas tillstyrkan och med stöd av stadgandena härom i bankens reglemente ha bankfullmäktige beviljat direktionen ansvarsfrihet för bankens förvaltning under år 1950.

Granskningen av lånerörelsen och valutahandeln.

Bankfullmäktige ha under året enligt sin instruktion granskat bankens lånerörelse och övriga placeringar ävensom valutahandeln vid följande tidpunkter: den 8 februari, den 19 april, den 21 juni, den 29 augusti, den 1 oktober och den 18 december.

Inventeringen samt inspektionen av avdelningskontoren och agenturerna.

a) I huvudkontoret.

Bankfullmäktige ha verkställt i § 6 av sin instruktion föreskriven inventering av huvudkontorets kassor, kassavalv och fonder ävensom lånehandlingar och säkerheter samt panter och depositioner. Inventeringen gav icke anledning till anmärkning.

b) I avdelningskontoren.

Bankfullmäktige ha övervakat, att avdelningskontorens handkassor och valv en gång i månaden samt växlar, skuldsedlar och panter minst tre gånger under året inventerats av kontrollanterna vid kontoren.

c) I agenturerna.

Likaså ha bankfullmäktige övervakat, att kontrollanterna vid de affärsbanker, som sköta bankens agenturer, avtalsenligt en gång i månaden inventerat agenturernas kassamedel.

Dessutom ha under året samtliga avdelningskontor inspekterats.

Fonder underställda bankfullmäktiges övervakning.

Bankfullmäktige ha godkänt räkenskaperna för år 1950 för de Längmanska och Rosenbergska fonderna samt Elis Holms nödhjälpsfond ävensom översänt avskrifter av räkenskaperna till bankutskottet.

Direktionen.

Den 20 september utnämnde och förordnade Republikens president ordföranden i bankens direktion, jurislicienten, vicehäradshövdingen Sakari Tuomioja till utrikesminister. Med anledning härav beviljade bankfullmäktige direktionens ordförande Tuomioja tjänstledighet för den tid han är minister och förordnade direktionsmedlemmen filosofiedoktor K. Kivialho till t. f.

ordförande i direktionen för samma tid. Till biträdande medlemmar i direktionen för den tid direktionens ordförande Tuomioja är tjänstledig förordnade bankfullmäktige från den 1 oktober till utgången av 1951 avdelningschefen i banken C. G. Sundman och fr. o. m. den 1 januari 1952 professor Klaus Waris.

Den 8 februari beslöto bankfullmäktige med stöd av § 23, mom. 5 i Finlands Banks reglemente berättiga direktionsmedlemmen filosofiedoktor K. Kivialho, som den 17 juli 1951 fyllde 67 år, att kvarstå i tjänst tills han fyller 70 år.

Direktionsmedlemmen professor K. T. Jutila, som hade åtnjutit tjänstledighet medan han fungerade som Finlands sändebud i Washington, återinträdde den 1 juni i tjänst.

Vid möte den 17 juli fastställde bankfullmäktige på framställning av direktionen ny arbetsordning för direktionen.

Sänkning av Finlands Banks räntesatser.

Vid ett möte den 1 oktober ålade bankfullmäktige direktionen att utarbeta ett förslag till sänkning av räntefoten, vilken åtgärd ingick i det av regeringen omfattade stabiliseringsprogrammet. Den 16 i samma månad meddelade direktionen i en skrivelse till bankfullmäktige, att den för sin del ännu ej fann landets penningmarknad så stabil att räntorna bort sänkas, men att, eftersom räntesänkningen utgjorde en del av stabiliseringsprogrammet och dess uraktlåtande hade kunnat omintetgöra hela planen, direktionen det oaktat ansåg att den borde genomföras. För att lugna deponenterna borde dock avgivas en offentlig försäkran, att såvida inflationen åter tager fart och levnadskostnadsindex stiger så mycket att en allmän lönehöjning blir nödvändig, räntefoten åter höjes till den nivå som den hade före sänkningen.

Bankfullmäktige behandlade frågan vid möte den 18 oktober och beslöto, att med hänsyn till räntesänkningens stora betydelse för stabiliseringsprogrammet de av Finlands Bank tillämpade räntorna från den 16 december 1951 skulle sänkas med 2 % eller till 5 $\frac{3}{4}$ —6 $\frac{3}{4}$ %. Samtidigt tillkännagåvo bankfullmäktige, att om den index, enligt vilken lönehöjningarna fastställas, stiger så mycket att det leder till en all-

män lönehöjning, bankfullmäktige komme att på nytt taga upp frågan och då höja räntefoten betydligt.

Ny korrespondentbank.

På hemställan av direktionen beslöto bankfullmäktige vid sitt möte den 17 juli att Finlands Bank till ny korrespondent skulle antaga Banque de Commerce S. A., Antwerpen, som uppgivit sig vara därtill villig.

Aktieköp.

Valmet Oy, vari Finlands Bank i slutet av 1950 då bolaget grundades hade tecknat en aktie, beslöt i januari 1951 höja sitt aktiekapital från 1 000 till 1 175 milj. mark genom att till en kurs motsvarande den nominella till teckning bjuda ut 17 500 stycken nya aktier om nominellt 10 000 mark eller för sammanlagt 175 milj. mark. Bankfullmäktige godkände vid möte den 9 mars direktionens förslag att Finlands Bank skulle teckna sagda nya aktier ävensom förslaget att banken samtidigt för 175 milj. mark skulle till Valmet Oy sälja de 23 480 stycken aktier i Oy Strömberg Ab à nominellt 1 000 mark, vilka banken år 1948 hade köpt. Då köpet avslutades, kvitterades de 175 milj. mark, som skulle betalas för de nya aktierna i Valmet Oy, med det lika stora försäljningspriset på aktierna i Oy Strömberg Ab.

Tervakoski Osakeyhtiö höjde under redogörelseåret sitt aktiekapital genom inbjudan att för varje innehav av två aktier teckna en ny aktie eller sammanlagt 8 408 nya aktier till ett nominellt värde av 5 000 mark och ett emissionspris av 41 000 mark per styck. Med anledning härav hemställde direktionen hos bankfullmäktige, att Finlands Bank på grund av sitt dittillsvarande aktieinnehav vid emissionen skulle teckna 7 216 stycken nya aktier samt att banken skulle inköpa de vid emissionen icke tecknade aktierna till sagda emissionspris av 41 000 mark per styck. Direktionens förslag godkändes vid bankfullmäktiges möte den 1 oktober. Otecknade blevo vid emissionen 1 168 aktier, vilka Finlands Bank köpte utöver de tecknade, varigenom banken blev ägare till sammanlagt 8 384 stycken av bolagets nya aktier à nominellt 5 000 mark eller för ett sammanlagt pris av

343 744 000 mark. Av Tervakoski Osakeyhtiös aktiestock hade 84.0 % befunnit sig i Finlands Banks ägo, och procenttalet ökades genom ovan relaterade åtgärd till 90.4.

Planer på en ny sedeltryckeribyggnad och igångsättandet av byggnadsarbetet.

Emedan Finlands Banks på samma tomt som bankens huvudkontor belägna sedeltryckeribyggnad har blivit för trång för sitt ändamål, hade direktionen redan en längre tid hyst planer på att låta uppföra ett nytt sedeltryckeri och sökt en därför lämplig tomt. I början av redogörelseåret fick direktionen veta, att statsrådet var villigt att till Finlands Bank för sagda ändamål arrendera en del av statens ägande tomt i hörnet av Freds- och Unionsgatorna. Detta område lämpar sig utomordentligt väl för sedeltryckeriet, eftersom endast Fredsgatan skiljer det från bankens huvudkontor och det nuvarande sedeltryckeriet. Med anledning härav riktade direktionen till statsrådet en framställning i ärendet, och vid föredragning den 8 februari beslöt statsrådet att Finlands Bank för sitt sedeltryckeri skulle på 50 år räknat från den 1 mars 1951 av statens ägande tomt N:o 3 c, kvarteret N:o 44 a i Helsingfors stad få arrendera ett rektangulärt område, vars sida längs Fredsgatan är 64.58 m lång och längs Unionsgatan 43.50 meter. Sedan direktionen godkänt statsrådets arrendevillkor, undertecknades arrendekontraktet den 1 mars. Däri ingick bl. a. överenskommelsen att om riksarkivet, som ligger invid det blivande sedeltryckeriet, senare måste utvidgas, Finlands Bank för detta ändamål överlåter sin ägande gård och tomt N:o 1, kvarteret N:o 2 i Helsingfors stad i hörnet av Snellmans- och Kyrkogatorna eller någon annan banken tillhörig fastighet som statsrådet godkänner. Därvid annulleras ovan nämnda arrendekontrakt, och äganderätten till den av statsrådet godkända, banken tillhöriga fastigheten och till hela den staten tillhöriga tomt N:o 3 c utbytas utan tilläggskostnader för någondera parten.

Vid sitt möte den 9 mars behandlade bankfullmäktige frågan om planeringen och byggandet av det nya sedeltryckeriet. Härvid föreslog direktionen att bankfullmäktige måtte besluta, att det nya sedeltrycke-

riet skulle uppföras på ovan nämnda, av staten arrenderade område på tomten N:o 3 c, och anhöll samtidigt om fullmakt att låta göra byggnadsritningar, vilka i sinom tid skulle underställas bankfullmäktige för godkännande, ävensom att vidtaga förberedande åtgärder för igångsättande av byggnadsarbetena. Bankfullmäktige godkände framställningen och beviljade direktionen de begärda fullmakterna.

Enligt bestämmelserna i stadsplane- och byggnadsordningen för Helsingfors stad får på det arrenderade området uppföras en byggnad med fyra våningar ovan jord och två, delvis tre, våningar under jorden, omfattande c. 35 000 m³.

Förslag till ändring av § 17 i Finlands Banks reglemente.

Den 1 januari 1952 trädde en lag av den 29 juni 1951 om familjepensionsförsäkring för innehavare av statens tjänst eller befattning i kraft, enligt vilken vid innehavares av statstjänst eller -befattning, dvs. den försäkrades, död, åt hans anhöriga och andra i lagen angivna försäkringshavare skall ur familjepensionsfonden erläggas pension eller begravningshjälp efter vad i sagda lag stadgas. Då lagen trädde i kraft upphörde bl. a. Civilstatens änke- och pupillkassa, vars medel och ansvarighet övergingo på familjepensionsfonden.

Lagen om familjepensionsförsäkring för statens tjänstemän och befattningshavare gäller icke Finlands Banks personal. Ehuru de av bankens tjänstemän och befattningshavare, som varit delägare i Civilstatens änke- och pupillkassa, bibehålla de rättigheter som delaktigheten i kassan medfört, stå banktjänstemannens anhöriga vid hans frånfälle i en betydligt ogynnsammare ställning än en försäkrad statstjänstemans anhöriga. Med beaktande härav och då vid fastställandet av löne- och pensionsförmåner för bankens personal samma principer ha följts som för statens tjänstemän och befattningshavare, ansåg direktionen det önskvärt att även banktjänstemännens anhöriga tillförsäkras liknande rättigheter som de i lagen om familjepensionsförsäkring stadgade och att bankfullmäktige därför för Finlands Bank borde fastställa en egen familjepensionsstadga. Likaså fann direktionen det skäligt att även personalen

vid Finlands Banks sedeltryckeri skulle få en skild familjepensionsstadga.

Bankfullmäktige kunna likväl icke fastställa familjepensionsstadgor för banken och dess sedeltryckeri förrän de genom en till bankens reglemente fogad bestämmelse utrustas med härför nödiga fullmakter. Med anledning därav hemställde direktionen i en skrivelse av den 10 december hos bankfullmäktige om att dessa måtte skrida till åtgärder därhän att § 17, mom. 1 i bankens reglemente av den 21 december 1925, i dess lydelse i lagen av den 14 april 1950, ändras så, att till detsamma lägges en punkt 23, vari bankfullmäktige berättigas att fastställa familjepensionsstadgor för personalerna vid Finlands Bank och dess sedeltryckeri, och att punkt 20 i samma moment så kompletteras, att bankfullmäktige åläggas att avgöra även enskilda familjepensionsärenden. Samtidigt föreslog direktionen att § 17, mom. 2 i nämnda reglemente skulle ändras så, att även de i punkt 23, mom. 1 nämnda ärendena skola behandlas på grundvalen av direktionens framställning.

Bankfullmäktige godkände dessa framställningar den 18 december och anhöllo hos statsrådet om att till riksdagen skulle avlätas en proposition till lag om ändring på av direktionen föreslaget sätt av § 17 i Finlands Banks reglemente av den 21 december 1925, sådan den lyder i lagen av den 14 april 1950.

Höjning av löner och pensioner, dyrortstilläggen samt den extra personalens avlöning.

Vid möte den 19 april beslöt bankfullmäktige på hemställan av direktionen att från den 1 mars 1951 höja grundlönen för bankens ordinarie personal med 8 % eller lika mycket som statstjänstemännens avlöning höjdes från samma dag. Likaså höjdes den ordinarie personalens ålders- och dyrortstillägg från början av mars 1951 med 8 %, emedan även statstjänstemännens ålders- och dyrortstillägg höjdes med samma procent från nämnda dag, och de skalor och bestämmelser som för dessa ha fastställts tillämpas också på de av Finlands Bank erlagda ålders- och dyrortstilläggen. De höjda grundlönerna samt ålders- och dyrortstilläggen bundos fortfa-

rande vid levnadskostnadsindex enligt samma principer som motsvarande avlöningar åt statens tjänstemän och befattningshavare.

Vid samma möte den 19 april godkände bankfullmäktige direktionens förslag att de av banken utbetalade s. k. gamla grundpensionerna och -understöden från den 1 mars 1951 skulle höjas enligt principerna för höjningen fr. o. m. samma dag av de ur statsmedel beviljade gamla grundpensionerna. Detta innebar att de redan beviljade pensionerna och understöden höjdes till beloppet av motsvarande pensioner och understöd, beviljade enligt de från den 1 mars 1951 höjda grundlönerna. Som grund för höjningen av pensionerna användes summan av den sedan den 1 mars 1951 utgående grundlönen och fem ålderstillägg för samma eller motsvarande tjänst eller befattning, för vilken pensionen ursprungligen beviljats, och som grund för höjningen av understöden summan av det från samma tidpunkt utgående grundarvodet och fem ålderstillägg för motsvarande befattning.

Likaså höjdes de åt bankens extra personal erlagda grundarvodena samt ålders- och dyrortstilläggen från början av mars 1951 med 8 % eller lika mycket som avlöningen åt statens extra personal från samma tidpunkt, och liksom den ordinarie personalens avlöning bundos även de fortfarande vid den officiella levnadskostnadsindexen. För höjningen av grundarvodet och ålderstillägg åt bankens extra personal beviljade bankfullmäktige för år 1951 ett anslag om c. 17 700 000 mark.

Genom att banktjänstemännens dyrortstillägg hade höjts, föreslog ej det anslag om c. 14 700 000 mark, som för 1951 hade beviljats för sagda tillägg, varför bankfullmäktige för ändamålet beviljade ett tilläggsanslag om c. 2 900 000 mark.

I december hemställde direktionen hos bankfullmäktige, att åt Finlands Banks ordinarie och extra personal även år 1952 måtte betalas dyrortstillägg enligt samma principer som åt statens tjänstemän och befattningshavare. Bankfullmäktige godkände förslaget den 18 december och beviljade för ändamålet ett anslag om sammanlagt c. 18 800 000 mark.

Den 18 december beviljade bankfullmäktige c. 80 000 000 mark att under år 1952

användas till avlöning av bankens extra personal.

Befattningshavarnas årsledigheter.

År 1928 hade bankfullmäktige i enlighet med § 13 i bankens instruktion fastställt, att bankens samtliga ordinarie befattningshavare oberoende av tjänsteår skulle beviljas en månads tjänstledighet om året, och år 1946 ändrat detta sitt beslut så, att de ordinarie befattningshavare i Finlands Bank, vilka vid kalenderårets ingång ha minst 15 till ålderstillägg berättigande tjänsteår och ha fyllt minst 55 år, beviljas sex veckors ledighet om året, därav fyra veckor mellan den 1 maj och den 30 september och två veckor mellan därpåföljande 1 oktober och 30 april. Emedan statens ordinarie tjänstemän och befattningshavare, som efter 15 tjänsteår få sex veckors ledighet om året oberoende av ålder, i detta avseende befunno sig i en fördelaktigare ställning än Finlands Banks befattningshavare, hemställde direktionen hos bankfullmäktige att bestämmelserna om banktjänstemännens årsledigheter måtte ändras därhän, att alla ordinarie tjänstemän, som vid kalenderårets ingång ha minst 15 till ålderstillägg berättigande tjänsteår, oberoende av ålder beviljas sex veckors årsledighet, därav högst en månad mellan den 1 maj och den 30 september samt resten under annan tid av samma kalenderår.

Samtidigt föreslog direktionen att bestämmelserna angående årsledigheter för den extra personalen skulle ändras så, att denna, i likhet med statens tillfälliga befattningshavare, beviljas en månads ledighet om året efter fem tjänsteår.

Bankfullmäktige godkände framställningarna den 1 oktober och de nya bestämmelserna tillämpas från början av 1952.

Pensioner och understöd.

Bankfullmäktige beviljade under det gångna året sju pensioner enligt pensionsstadgan och ett understöd till ett sammanlagt årligt belopp av 2 241 900 mark.

Kontrollanterna vid avdelningskontoren.

Som kontrollanter vid bankens avdelningskontor och som deras suppleanter fun-

gera enligt bankfullmäktiges beslut under år 1952 följande personer:

Kontoret i Björneborg: kontrollanter fil. doktorn Frans Vihtori Härmä och direktören Yrjö Nurmi samt suppleanter borgmästaren, vicehäradshövdingen Väinö Wilhelm Hahta och stadsdirektören Martti Johannes Ekblom;

Kontoret i Joensuu: kontrollanter kommerserådet Juhana Tarma och verkställande direktören Aleksanteri Vornanen samt suppleanter verkställande direktören, ekonomierådet Kosti Aaltonen och köpmannen Aulis Erkki Tahvo Aho;

Kontoret i Jyväskylä: kontrollanter direktören Kaarlo Vilhelm Laitila och polis-mästaren, vicehäradshövdingen Eino Ilmari Karpio samt suppleanter biträdande stadsdirektören, diplomingenjören Veikko Johannes Tolamo och direktören Toivo Johannes Heinonen;

Kontoret i Kotka: kontrollanter verkställande direktören, kommunalrådet Veikko Aleksander Cajander och verkställande direktören, kommerserådet, borgmästaren Hugo Gustaf Johannes Melart samt suppleanter stadssekreteraren, vicehäradshövdingen Kustaa Ilmari Laaksonen och verkställande direktören Kaarlo Erkki Marjanen;

Kontoret i Kuopio: kontrollanter borgmästaren Alvar Hjalmar Mikael Hurtt och lantbruksrådet Niilo Ilmari Jokinen samt suppleanter justitierådsmannen Gunnar Valdemar Hellén och kontorsföreståndaren Vilho Ruotsalainen;

Kontoret i Lahtis: kontrollanter direktören Väinö Tuompo och stadsdirektören Olavi Ilmari Kajala samt suppleanter verkställande direktören, ingenjören Torsten Martin Lindroos och justitierådsmannen, vicehäradshövdingen Eero Johannes Kyläkallio;

Kontoret i S:t Michel: kontrollanter häradshövdingen Erkki Veikko Kuokkanen och politierådsmannen Otto Kinnunen samt suppleanter direktören Walter Pulkkinen och biträdande direktören, agronomen Timo Leppänen;

Kontoret i Tammerfors: kontrollanter verkställande direktören, kommerserådet Alpo Pesonen och lagmannen, justitieborg-

mästaren Lauri Talvia samt suppleanter verkställande direktören, översten Eric B:son Schauman och verkställande direktören Lauri Pellas;

Kontoret i Tavastehus: kontrollanter kommerserådet Anders Gustaf Skogster och verkställande direktören Kaarlo August Noro samt suppleanter vicehäradshövdingen Yrjö Jokiranta och verkställande direktören Aleksi Tandefelt;

Kontoret i Uleåborg: kontrollanter verkställande direktören Otto Alfons Karhi och justitieborgmästaren Kaarlo Torsten Reinilä samt suppleanter direktören Jalmari Kustaa Korkeakivi och verkställande direktören, kommerserådet Aarne Toivonen;

Kontoret i Vasa: kontrollanter direktören, kommerserådet Lauri Aleksander Niinöja och borgmästaren Axel Elias Laxén samt suppleanter direktören Juho Viljam Vaahtoniemi och t. f. verkställande direktören, hovrättsauskultanten Magnus Erik Tuomas-Kettunen; samt

Kontoret i Åbo: kontrollanter landshövdingen Frans Vilho Kyttä och direktören Juho Heikki Kurkela samt suppleanter direktören Aarne Laaksonen och verkställande direktören Väinö Jylhä.

Bankfullmäktige och revisorer.

Såsom bankfullmäktige fungerade från årets början till den 12 oktober följande personer:

Vesterinen, Vihtori, minister,
Peltonen, Onni, minister,
Leikola, Erkki, professor,
Pekkala, Mauno, generaldirektör,
Leppälä, Juhani, kommunalråd,

Helsingfors den 14 mars 1952.

VIHTORI VESTERINEN

Väinö Tanner

Kusti Eskola

J. O. Söderhjelm

Arvi Ahmavaara

O. Peltonen

Aimo Aaltonen

Mauno Pekkala

Juho Niukkanen

Salmenoja, Pietari, generaldirektör,
Pilppula, Juho Erland, kommunalråd,
Söderhjelm, Johan Otto, jurisdoktor,
Manninen, Hugo, riksdagsman.

Av dessa utgjorde de tre förstnämnda de ordinarie bankfullmäktige.

Som ordförande fungerade undertecknad Vesterinen och som viceordförande undertecknad Peltonen.

Den efter riksdagsvalet i juli sammanträdde riksdagens elektorer utsågo den 12 oktober följande personer till bankfullmäktige:

Vesterinen, Vihtori, minister,
Tanner, Väinö, verkställande direktör,
Ahmavaara, Arvi, lagman,
Pekkala, Mauno, generaldirektör,
Eskola, Kusti, lantbrukare,
Peltonen, Onni, minister,
Niukkanen, Juho, lantbrukare,
Söderhjelm, Johan Otto, jurisdoktor,
Aaltonen, Aimo, timmerman.

Av dessa utgöra de tre förstnämnda de ordinarie bankfullmäktige.

Vid möte den 18 oktober valde bankfullmäktige till ordförande undertecknad Vesterinen och till viceordförande undertecknad Tanner.

Till bankens revisorer för granskning av 1951 års räkenskaper hade riksdagens elektorer utsett följande personer:

Soininen, Heikki, jordbrukare, suppleant
Laine, Lauri, lantbrukstekniker;
Hiielä, Kaisa, kassörska, suppleant
Bryggari, Tuomas, stenarbetare;
Moilanen, Kaapro, kommunalråd, suppleant
Kullberg, Henrik, lantbrukare;
Janhunen, Matti, redaktör, suppleant
Kulo, Kusti, vårdledare; samt
Kauppi, Kalle, professor, suppleant
Öhman, Carl Arne, juriskandidat.

Esko K. Leinonen

IVA5a 1952 82682
Riksdagens
Riksdagens bankfullmäktiges
berättelse för

POSTEN PANKIN
KASSA
POJSTETTU

1995-06-28